

Talousvaliokunnan mietintö n:o 7 hallituksen esityksestä laiksi raskauden keskeyttämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunta on 29 päivänä maaliskuuta 1985 lähettänyt talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 26 laiksi raskauden keskeyttämisestä annetun lain muuttamisesta.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuuluttavina apulaisosastopäällikkö Jarkko Eskola sosiaali- ja terveysministeriöstä, osastopäällikkö Paula Kokkonen lääkintöhallituksesta, dosentti Kari Teramo Helsingin yliopistollisesta keskussairaalarasta, dosentti Pentti Jouppila Oulun yliopistollisesta keskussairaalarasta, filosofian maisteri, toimittaja Gunilla Sjövall ja tiedottaja Anneli Vesterinen Kynnys ry:stä sekä ylilääkäri Seppo Autio ja professori Martti Lindqvist. Käsiteltävään asian valiokunta esittää seuraavaa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että raskaus voitaisiin keskeyttää vielä 20. raskausviikon jälkeenkin, jos sikiöllä on todettu vaikea sairaus tai ruumiinvamma. Raskautta ei saataisi kuitenkaan keskeyttää 24. raskausviikon jälkeen. Sikiön vaikea sairaus tai ruumiinvamma olisi todettava luotettavalla tutkimuksella.

Raskauden keskeyttämisen ehdottomana takarajana on valiokunnan mielestä pidettävä ajan-kohtaa, josta lapsella on parhaissa mahdollisissa olosuhteissa kyky säilyä hengissä äidin ruumiin ulkopuolella. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan 24 viikon ikäinen sikiö ei vielä ole saavuttanut sanottua rajaa.

Helsingissä 14 päivänä toukokuuta 1985

Ehdotetun 5 a §:n tulkinassa on tärkeää, että huomiota kiinnitetään sekä tutkimuksen luotettavuuteen että sikiön sairauden tai ruumiinvaman vaikeuteen. Tutkimuksen luotettavuuden kannalta on valiokunnan saaman selvityksen mukaan erityistä merkitystä sillä, että tutkimuksen suorittajalla on riittävästi kokemusta tutkimustulosten tulkinassa. Vaikeana sairauteen tai ruumiinvikana, jonka nojalla raskauden keskeytys voi tulla kysymykseen, voidaan pitää lähinnä keskushermoston vaikeaa vajavuutta tai yleistä elinkyvyttömyyttä.

Sikiön diagnostisten tutkimusten varhainen suorittaminen on valiokunnan mielestä tärkeää, jotta vanhemmilla on riittävästi aikaa harkita raskauden keskeyttämistä ja jotta keskeyttäminen voidaan toimeenpanna mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tästä syystä tulee huolehtia siitä, että sekä kaikille raskaana oleville että erityisesti riskiryhmille suunnattuihin tutkimuksiin on käytettävissä riittävästi voimavaroja.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä valiokunta pitää esitystä tarkoituksenmukaisena. Tästä syystä valiokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Rajantie ja varapuheenjohtaja Laurila sekä jäsenet Alho, Hel-

le, Ikonen, Aila Jokinen, Jouppila, H. Kemppainen, Kietäväinen, Lindroos, Söderström ja Vihriälä sekä varajäsen Starast.

Vastalause

Mielestämme raskaus tulisi voida lääkintöhallituksen luvalla keskeyttää ilman aikarajaa, jos sikiö on varmuudella todettu elinkyvyttömäksi.

Ehdotus laiksi raskauden keskeyttämisestä annetun lain muuttamisesta siten, että luotettavasti todetun sikiön sairauden tai ruumiinvian perusteella raskaus voitaisiin keskeyttää 24. raskausviikon loppuun asti, perustuu nykyaikaisten sikiötutkimusmenetelmien, erityisesti ultraäänitutkimuksen ja lapsivedestä tehtävän kromosomiviljelyn yleistyneeseen käyttöön ja diagnostiseen tarkkuuteen. Lakiehdotuksen perusteluissa todetaan aivan oikein se seikka, että vaikea sikiön vamma tulee usein varmistetuksi niin myöhään, että keskeytystä haluttaessa nykyinen 20. viikon yläraja on ehdottomasti liian alhainen. Esitys nyky-muodossaan pystyykin poistamaan osan käytännössä esiintyvistä ongelmista. Kuitenkin ainakin siihen saakka, kunnes kaikille raskaana oleville on tarjottavissa raskauden 16.—18. viikolla ultraääniseulontatutkimus, löytyy ultraäänitutkimuksissa usein vasta 24. raskausviikon jälkeen sellaisia sikiöepämuodostumia, joissa sikiö on varmuudella elinkyvytön (esim. aivojen tai munuaisten täydellinen puuttuminen). Mikäli laki tulee voimaan ehdotetussa muodossaan, ei tällaista lapsen

elinkyvyn suhteen täysin toivotonta raskautta voida sikiöperäisillä syillä kuitenkaan tällöin keskeyttää, vaan äiti joutuu odottamaan useita kuukausia raskauden loppuun saakka synnyttääkseen sitten kuolleen tai kohta synnytyksen jälkeen kuolevan lapsen.

Edellä olevan perusteella esitämme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muutoin sellaisenaan paitsi, että sen 5 a § hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

5 a §

Sen estämättä, mitä 5 §:ssä on säädetty, lääkintöhallitus voi antaa luvan raskauden keskeyttämiseen, jos lapsivesi- tai ultraäänitutkimuksella, serologisella tutkimuksella taikka muulla vastaavalla luotettavalla tutkimuksella on todettu vaikea sikiön sairaus tai ruumiinvika, ei kuitenkaan kahdennenkymmenennenneljännen raskausviikon jälkeen. *Edellä sanotun estämättä raskaus voidaan lääkintöhallituksen luvalla keskeyttää ilman aikarajaa, mikäli sikiö on varmuudella todettu elinkyvyttömäksi.*

Helsingissä 14 päivänä toukokuuta 1985

Ritva Laurila

Riitta Jouppila

Aila Jokinen